

ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК ЧИННИК ВИХОДУ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ

А. А. ВОРОНКОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри менеджменту, економіки та маркетингу
Л. В. КУЦИНА, ст. викладач кафедри філософії та суспільних наук
Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків, Україна

В останні роки незалежності України тема виходу з кризи є актуальною. Нині країна по черзі і водночас переживає економічну, політичну, соціальну, демографічну, екологічну, духовну, моральну, ціннісну та інші кризи.

Криза – це крайнє загострення протиріч у соціально-економічній системі, що загрожує її життєдіяльності у зовнішньому середовищі[1].

Практика показує, що кризовими процесами певною мірою можна керувати. Ефективне управління здатне прискорити вихід з кризи та мінімізувати її наслідки. Особливо ця тема актуальна в умовах децентралізації. Нині відбулися кардинальні зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Виконуючи Постанову Верховної Ради України від 17.07.2020 р. № 807-ІХ замість 490 існуючих районів було створено 136 нових районів [2]. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 р. визначено території 1470 територіальних громад та затверджено їх адміністративні центри [3].

Соціальні кризи виникають при загостренні протиріч і зіткненні інтересів різних соціальних груп чи утворень. Вони найчастіше є продовженням і доповненням криз економічних, хоча можуть виникати й самі по собі. Під час соціальних та економічних перетворень виникають психологічні кризи, що виявляються у вигляді стресу, який набуває масового характеру: це почуття невпевненості, паніки, страху за майбутнє, незадоволеності тарифами, роботою, правовою захищеністю та соціальним станом.

Реформи, які здійснюються в Україні (територіальна, освіти, охорони здоров'я), переклали тягар вирішення соціальних проблем з державного рівня на органи місцевого самоврядування і об'єднаних територіальних громад (ОТГ) як новостворених одиниць. Створені ОТГ різняться за показниками: площі ОТГ, чисельності населення (за цим показником усі ОТГ поділені на п'ять груп) і фінансової спроможності, що в свою чергу впливає на ефективність та результативність надання соціальних послуг.

Практичний досвід роботи об'єднаних територіальних громад, і Малоданилівської ОТГ у Харківській області зокрема, показує наявність як переваг, так і недоліків. До ключової переваги нового статусу ОТГ можна віднести вагомe зростання фінансових ресурсів, якими вони можуть розпоряджатися. Значна частка фінансових ресурсів громади витрачається сьогодні, в основному, на вирішення поточних проблем, пов'язаних з ремонтом і будівництвом інфраструктури ОТГ, благоустроєм її території. Завдяки більшим фінансовим можливостям Малоданилівська ОТГ змогла реалізувати кілька масштабних проєктів, а саме: реконструкцію газової мережі та перехід

на альтернативне економніше опалення частини житлових будинків, Малоданилівського ліцею, кількох корпусів Харківської державної зооветеринарної академії та двох будівель амбулаторії Малоданилівської громади; облаштування стадіонів зі штучним покриттям у смт. Мала Данилівка та у с. Черкаська Лозова; поліпшення матеріально-технічної бази закладів освіти і культури громади (на балансі громади два ліцеї і два дитячих дошкільних заклади); капітальний і поточний ремонт доріг, спортивної зали та їдальні Молоданилівського ліцею; будівництво і благоустрій Центрального парку громади у смт. Мала Данилівка, створення зони активного відпочинку зі спортивним майданчиком та скейт-катком; оновлення тротуарів; благоустрій територій; вуличне освітлення та ін.

Щодо недоліків, то у зв'язку з невизначеністю перспектив та наявності директив з цільового використання бюджетних коштів, в ОТГ відсутні проекти, покликані стимулювати довгостроковий розвиток громади; обмежені повноваження ОТГ у сфері охорони здоров'я, архітектурно-будівельного контролю і можливості місцевого самоврядування щодо вирішення питань у сфері земельних відносин; має місце низький рівень використання інструментів співробітництва між громадами.

Таким чином, адміністративна реформи в Україні, з одного боку, є чинником розв'язання соціальних проблем, а з іншого – її реалізація супроводжується проблемою зіткнення інтересів учасників ОТГ щодо пріоритетності і насущності проектів, які реалізуються. Сутність проблеми обумовлена необхідністю оптимального, гармонійного поєднання особистих, колективних і державних інтересів, що є надзвичайно складним завданням і на рівні ОТГ перетворюється в аксіому: пріоритетність і насущність того чи іншого проекту безпосередньо залежить від суб'єкту оцінювання, його безпосереднього відношення до даної проблеми: наприклад, для батьків на першому місці буде дитячий садок чи школа з наявністю відповідної матеріально-технічної бази; для власника автомобіля – відремонтована дорога; для пішоходів – наявність світлофору та належний стан тротуару; для працюючих у другу зміну і за межами громади – освітлення вулиць, транспортний зв'язок [4].

Література:

1. Якубовський О. П., Пахомова Т. І., Драгомирецька Н. М. Управління ризиками та кризами: навчальний посібник. Київ : Центр дистанційного навчання НАДУ при резидентів України, 2005. 68 с.
2. Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад».
4. Куцина Л. В., Воронкова А. А. Теоретичні аспекти та перші результати децентралізації (на прикладі Харківської області і Малоданилівської ОТГ): Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки», 2019. №1. С. 161–170.